

FRANZ LISZT

Franz Liszt se je rodil 22.10. leta 1811 v vasi Dobrjan na Madžarskem. To leto je bilo velikega kometa in cigani, ki so živeli v bližini so mu napovedali bleščečo prihodnost. Njegov oče Adam je bil oskrbnik posestev princa Esterhazyja. Sam Adam je znal igrati na večino inštrumentov in je zato svojemu sinu kupil klavir, ko je bil ta dovolj velik, da je lahko zlezel na klavirski stol. Pri devetih letih je prvič nastopil pred občinstvom in ga očaral z domislicami, ki jih je ukradel nekemu takrat zelo cenjenemu pianistu. Kmalu zatem je navdušil še občinstvo s solistično nastopom na Esterhazyjevem dvoru. Princesa je bila tako očarana, da mu je podarila Hajdnovo spominsko knjigo, vendar jo je ta izgubil. Franzov oče je zaradi sina pustil službo in se z ženo Ano z Madžarske preselil na Dunaj, v glasbeno prestolnico Evrope. Skladatelj Czernyje bil tako navdušen nad nadarjenostjo mladega Liszta, da za svoje delo in hotel plačilo. Ugotovil je, da je narava ustanovila pianista. Liszt je lahko zaigral karkoli iz not, ki jih je prvič videl. Že v najzgodnejših letih so mu prsti, kar leteli čez tipke. V tem času je imel čast spoznati Beethovna. Neki posrednik naj bi glasbenega velikana prepričal, da je obiskal Lisztov koncert. Ta zgodba ni najbolj verjetna, ker je bil Beethoven takrat že precej gluha. Res pa je, da je Liszt sam velikokrat razlagal, kako je Beethoven po končanem nastopu planil na oder, ga objel in poljubil.

Ko je bil Liszt star dvanajst let je njegov učitelj Czerny izjavil, da ga ne more ničesar več naučiti in mu predlagal naj nadaljuje študij na pariškem Konservatoriju. Preden pa je odpotoval v Pariz, je priredil še poslovilni koncert v Budimpešti. Potem je imel še zmagoslavno turnejo po Nemčiji. Nad Parizom je bil Liszt sprva razočaran, potem pa je tako opremljen mladi umetnik bliskovito prevzel Pariz. Tisk se je spet navduševal s tem, da imajo Mozarta. Igral je pred francosko kraljevo družino, občudovale so ga najbolj imenitne dame v deželi. Leta 1824 je prvič nastopil v Londonu. Potem sta mu sledila zelo naporni turneji po Franciji in Irski. Ko je dopolnil šestnajsto leto, je bil že sedmo leto v središču pozornosti in začeli so se kazati posledice prestanih naporov. To leto mu je umrl oče, ki je zbolel tifusom. Njegove poslednje besede so bile : »Zaradi žensk se bojim zate.« Bal se je, da bo njegova strast do žensk večja, kot predanost glasbi. Po smrti očeta je zvezdništvo razočaralo, zato je prenehal nastopati. S poučevanjem je zaslužil dovolj, da je lahko vzdrževal sebe in mater. Potem je spoznal grofico Marijo, mater treh otrok poročene z dvajset let starejšim in slepim možem. Njuno razmerje se je nadaljevalo v resne in dolge ljubezenske razmere, ki je trajala deset let. Leta 1835 pa sta lončno prelomila vsa načela in se skupaj preselila v Švico, kjer sta si vsaj približno uredila življenje. Tam se jima je rodil tudi prvi otrok, hčera Blandine. Leta 1837 se jima je v Italiji rodila še druga hčerka Cosima. Kmalu po rojstvu druge hčere je Liszt slišal, da Donava poplavlja in ponovno odkril pomen besede domovina. Odvihral je spet an Dunaj, kjer je imel deset koncertov, s katerimi je zbiral pomoč za brezdomce. Ker že dolgo ni nastopal, mu je navdušenje občinstva stopilo v glavo.

Po rojstvu tretjega otroka Daniela se je odpravil na vrsto bleščečih gostovanj, po vsej Evropi. Zbral je denar za spomenik Beethovnu, zbiral je dobrodelna sredstva in tudi zase nakopičil precejšnje premoženje. Povsod je požel odlične kritike, pozdravljali so ga z največjim navdušenjem, nagrajevali so ga z visokimi nazivi, medaljami. Leta 1847 je imela Maria vsega dovolj in prekinila dolgotrajno zvezo. Ko je bila Maria dokončno pozabljena je v njegovo življenje prišla poljska princesa Carolina-Sayn stara osemindvajset let, ki je bila, kot Maria pred tem že poročena. Liszt jo je občudoval zaradi plemiškega naslova in premoženja. Njuno razmerje je trajalo dvanajst let, vendar jima ni bilo usojeno, da se poročita. Leta 1860 po propadli poroki je Lisztova hči Blandina umre pri porodu. To in pa izguba Caroline sta Liszta pognali v naročje vere. Leta 1865 se je preselil v prečudovito vilo d'Este na obrobju Rima. Tam je v miru skladal. V poznih letih je Liszt imel zelo naporno življenje. Svoj čas je posvečal glasbi, veri in ljubezni. Leto 1886 se Liszt odpravi na pot v Bayreuth in takrat se je hudo prehladil, kar je bilo zanj zelo usodno. Ko je prišel v Bayreuth je zbolel za pljučnico in 31. julija v spanju umrl.

DELA

V svojem življenju je napisal dva klavirska koncerta, sonate (ki obsegajo vrsto krajših skladb), etud, parafraz, variacij. Njegov največji ustvarjeni dosežki so klavirske skladbe, pisal pa je tudi samospeve in orkestralna dela.